

REC'D AUG 5 1975

NEW YORK PUBLIC LIBRARY  
DIV. 8  
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231  
NEW YORK 17, N.Y.

REC'D AUG 5 1975

# V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

89 M. 12 N.

192 Highland Boulevard  
Brooklyn, N. Y. 11207

1975 M. LIEPOS [JULY] 25 D.

Telephone:  
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

## Kaip Vilnius pasitiko Dainų Šventės dalyvius ir svečius

Su liepų žiedais į Vilnių atkeliavo Dainų šventė. Kaip ir ankstesnės, ji vyko Lietuvos sostinėje. Vilnius yra Lietuvos širdis, mokslo ir kultūros židinys. Kokį miestą pamatė nuvykę į Vilnių Dainų šventės dalyviai ir svečiai? Kaip Lietuvos sostinė pasirošė sutikti tuos, kas savo puikiu darbu, skambia daina ar grakščiu šokiu turtina ir gražina gyvenimą?

Praėję penkeri metai nuo paskutiniosios Lietuvos dainų šventės - tai devintojo penkmečio metai. Vilnius per šiuos metus plėtėsi, stiebėsi, kopė į kalvas.

Jeigu prieš penkerius metus buvo daug kalbama apie valstybinę premiją pažymėtą Žirmūnų gyvenamąjį rajoną, tai dabar atvažiuojančius į Lietuvos sostinę pasitinka iš tolo švytintys Lazdynai kurių autoriai taip pat dovanoti premija. Baigiamas statyti ir Karoliniškių gyvenamasis rajonas. Pirmosios statybinių brigadų jau dirba Viršuliškėse.

Taigi ten, kur prieš penkerius metus buvo priemiesčio kaimai, šiandien iškilęs naujas miestas.

Tiltas per Nerį sujungė naujus rajonus su senaisiais. Į Lazdynus ir

Karoliniškes nutiestos troleibusu linijos, kursuoja įvairių maršrutų autobusai.

Pagražėjo senamiestis. Po remonto jaukios, spalvingos tapo jo siauros gatvelės, kiemai. Užėti kviečia įvairios kavinės, cukrainės, kurių po remonto pagausėjo apatiniuose senamiesčio namų aukštuose.

Vaikščiojant po miesto centrą, negalima nepastebėti naujųjų Operos ir baletu rūmų.

Lenino (buv. Gedimino) prospektas irgi ne toks, koks buvo prieš keletą metų. Iškilė naujas daugiaaukštis Valstybinės plano komisijos pastatas, gražioje aikštėje pastatytas paminklas Žemaitėi. Daugelio namų fasadai perdažyti, įdomesnės tapo parduotuvių vitrinos.

Pasikeitė dešinioji Neries pakrantė. Ją papuošė daugiasukštis Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos pastatas, Sporto rūmai su didžiule 4,5 tūkstančio žiūrovų sale. Pernai atidaryta Vilniaus centrinė universalinė parduotuvė. Žodžiu, dešinioji Neries pakrantė tapo judria miesto dalimi.

Tąsa 11|psl.



1975 m. Lietuvos dainų šventės dalyviai naujuose, tautiškuose rūbuose.

## Etniniu grupių istaiga Baltuosiuose Rūmuose

Kongresmanas Frank Anunzio pasiūlė, kad būtų įvestas specialus JAV prezidento padėjėjo postas etniniams reikalams. Šiuo klausimu Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Bobelis pasiuntė raštą prezidentui Fordui, pažymėdamas, kad steigiant tokią instituciją, kaip dabar įstatymo projekte siūloma, neturėtų būti apsiribota tik atstovavimu ispaniškai kalbantiems, bet kad Baltuosiuose Rūmuose būtų atstovaujama visoms etninėms grupėms.

Dr. Bobelis minėtame rašte pabrėžė, jog tai yra svarbu, nes įvairios tautinės grupės yra žymiai prisidėjusios prie JAV pažangos ir stiprybės ir turėtų būti visoms lygiai atstovaujama. Sudarant įstaigą etniniams reikalams, reikėtų jos tarybą suorganizuoti iš visų tautinių grupių. Artėjant 1976 m. rinkimams, tokios įstaigos įkūrimas gali būti labai svarbus.

Dr. K. Bobelis Altos vardu prašo prez. Fordą į šį planą žiūrėti palankiai. Šio Altos rašto prezidentui nuorašai pasiūti kongresmanui Anunzio ir kongresmanui Derwinskiui.

### IPAREIGOJA JAV-BES GINTI LIETUVĄ

Atstovų Rūmų Tarptautinės politikos ir karinių reikalų pakomisijos pirm. D. B. Fascell Atstovų Rūmuose pranešė apie Valstybės Sekretoriaus pavaduotojo R. J. McCloskey raštą, informuojantį, kad Valstybės departamentas patvirtina, jog JAV laikysis Baltijos valstybių inkorporavimo nepripažinimo politikos. Taip pat perteikė Valstybės sekretoriaus pavaduotojo Europos reikalams A. A. Hartmano liudijimą minėtai pakomisijai, kad JAV politika Baltijos valstybių reikalu nepasikeitusi.



Helen Kulber ir Lietuvos gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis sveikina sovietų disidentą, rašytoją A. Solzhenitsyną tuojau po NBC-TV programos "Meet the Press", kurioje jis dalyvavo liepos 13 d. Tą pačią dieną prasidėjo Pavergtųjų Tautų savaitė ir Central Park įvykusiose atidarymo iškilmėse Solzhenitsynas pasakė kalbą, kurią plačiai citavo New Yorke spauda.

- C. Binkins nuotrauka



# VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waiwada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.



Vytautas Širvydas

# mes

Mainosi laikai, turi mainytis ir lietuviai. Jau visi žino, kad prievartos grėsmė ir suktais keliais (kaip prezidento Rooseveltto laikais Washingtono buvo pasauliui pareikšta) nepriklausomos Lietuvos įjungimas į Tarybų Sąjungą nebus atitaisytas vien Amerikos tokio inkorporavimo nepripažinimu.

Istorija ne taip lengvai daroma, ir lietuvių teisės netaip buvo ir nebus iškovojamos. Čia reikia darbo - iš peties!

Po ilgų sausros metų, tai pagaliau jau suprato ir bendruomenininkų veiksniai, kurie, ežiu šiltoje ALTo gūžtoje išilę, savo žurnale Pasaulio Lietuvis, plaka save ir kitus veiksnius, kad "Dar vis negalim susigyventi su faktu, kad JAV jėga rytų Europoje nebus naudojama. Todėl išimtinai remtis Amerikos politiniu vaidmeniu Lietuvos ateitį sprendžiant, ne realu". Tikrieji bendruomenininkai pripažįsta, kad "JAV interesai Baltijos kraštu atžvilgiu pasikeitė nepripažinimo politikos nenaudai".

☆☆☆

Kitais žodžiais, Amerikos lietuviai, kurie nori istorijoj likti kaip kieti ir sąmoningi vyrai, privalo kaldintis kitų ginklų. Svarbiausi būtų (labai plačia prasme) lietuvių išlaikymas Amerikoje ir visais būdais pro geležinę uždangą prasilažimas prie lietuvių Lietuvoje. Bendruomenininkai čia muša į krūtines, tardami mea culpa ir sako: "Net ir galimybės atsiradus, artimesnių ryšių su tauta ne tik nesiekėme, bet juos draudėme. Rimtų bandymų sudaryti reikiama ryši su tauta nebuvo".

☆☆☆

Kliudė gal nesuvedimas galų ir iš to nepasidarymas tinkamų išvadų.

Vėliausiame pareiškime visuomenei Vyriausiasis Lietuvai Išlaisvinti Komitetas skelbia: "VLIKas yra pavergtos lietuvių tautos teisėta atstovybė, įpareigota užsienyje kalbėti ir veikti tautos vardu. "Šito Komiteto nariai, priimdami Amerikos pilietybę, teismuose sudėjo iškilmingą priesaiką: "I hereby declare, on oath, that I absolutely and entirely renounce and abjure all allegiance and fidelity to any foreign prince, potentate, state, or sovereignty, of whom or which, I have heretofore been a subject of citizen". Priesaikos pabaiga sako: "I take these obligations freely and without any mental reservation or purpose of evasions; so help me God".

☆☆☆

Liaudies mįslės žodžiais, "Atsirado šaltibukis, pasigriebė sribukį". Aišku, tokie vyrai ryšių su lietuviais Lietuvoje nesieks, nes šie gali paklausti: kaip jūs, "svetimšaliai" galite atstovauti mus, okupaciją išgyvenusiuosius ir su ja visai kovojusius ir tebekovojančius?

☆☆☆

Ryšių su lietuviais Lietuvoje nieiškojimo negalima prikišti tiems Amerikos lietuviams, ypač Vienybės žmonėms, kurie savo tautinę veiklą atremia per šimtą išėivijos istorijos metų paryškėjusiu principu: "Nežiūrint kokia Lietuvoje bebūtų santvarka, Amerikos lietuvių pareiga yra visą širdimi būti su lietuviu Lietuvoje".

Šį principą vienas Lietuvos socialdemokratų vadų Steponas Kairys taikliai pavadinęs žodžiais: "Veidu į Lietuvą!"

Principas - yra darni išvada mūsų kultūros istoriko prof. M. Biržiškos 1956 metais pareikštos pažiūros, kad visą Lietuvos laisvės darbą atliks ne užsienio lietuviai, bet lietuviai Lietuvoje.

☆☆☆

Prasivėrus galimybės, į Ameriką atvyko žymūs iš karo griuvusių keliamosios Lietuvos poetas Edvardas Mieželaitis. Vienybės leidėjas ir redaktorius poetas Juozas Tysliava, kuris būdamas dar jaunas savanoriu stoji kovoti už nepriklausomą Lietuvą, nuėjo su poetu Mieželaičiu susitikti ir išsikalbėti. . .

Mieželaitis vėliau vėl panorą Ameriką aplankyti. Bet jo vėsitui sukliudė du sūkuriai: vienas urmu nešė veiksniškus vyrus į Amerikos teismus iškilmingomis priesaikomis išsižadėti ištikimybės nepriklausomos Lietuvos valstybei, o kitas vertė skundus Amerikos pareigūnams Mieželaičiui neduoti antros vizos. . .

☆☆☆

Girnakalis

# IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

## LIETUVOS POGRINDŽIO ATSIŠAUKIMAS.

Paprastai dabar iš Lietuvos atvyksta į Vakarus trejaip: a. - mokslininkai, menininkai ir šiaip pareigūnai su tarybiniais leidimais, b. - giminių arba artimų pažįstamų lankytojai taip pat su tarybiniais leidimais, ir c. - pabėgėliai be tarybinių leidimų. Kadangi įšėiviai tebemano su bolševikais esą karo būklėje, tai visai suprantama, kad "a" grupė sutinkama su neapykanta, "b" grupė paliekama tik tiems, pas kuriuos atvyksta, o "c" grupės atvykėliai sutinkami kaip didvyriai. Šįkart norisi pasidairyti po šiuos "didvyrius".

"Didvyriai" pas mus ligi šiol turėjo labai aukštą kursą ir paklausą. Ką jie pasakė, buvo laikoma ryšiams su tėvyne palaikyti direktyva. Buvo labai aišku, kad kokia Butkienė apie pionierių stovyklas "pučia arabus", bet mūsų rašėivos Naujienose negalėjo mustygti: tik pasiklausykite šio švento balso iš anapus ir muškites į krūtinę dėl į Lietuvą išvažiavusių vaikų. . .

Katinai mėgsta glostymą, bet tik pašersėiui. Kai kurie atbėgėliai buvo geri tik tol, kol jie pasakojo tik tai, ko patriotinio primityvo širdys geidžia. Na, bet tai praėjo, o lyg ir dėsnis pasiliko: visos iš Lietuvos ateinančios mintys, kurios tik paremia išėiviską laisvinimą, yra savo kilme šventos.

Kanadiškiuose Tėviškės Žiburiuose ir čikagiskėse Naujienose skaitėme tos "šventos" kilmės "Lietuvos pagrindžio atsišaukimą". "Naujienos" šį atsišaukimą paskelbė su abejonių prierasu.

Atsišaukimu turime pakankamai ir be šio - kasmet visose pakampėse prikeptos rezoliucijos iš esmės irgi yra atsišaukimai. Lietuvių išėivijos atsišaukimai turi tą puikią ypatybę, kad jie nėra vykdomi. Vadinas, juos ir paskaityti verta nebent iš didelio neturėjimo ką veikti. Bet čia, o dangau - prabilo "Lietuvos pagrindis"!

O gal tai tėra padirbinys? Toks, kaip brooklyniskio Darbininko

studento pasisakymas apie studijas Vilniuje?

Prieš ketvirtį amžiaus Vokietijoje Kempteno stovykloje gyveno buvęs Alvito viršaitis. Stovyklos gyvenimas ramus, laiko nėra kur dėti. Viršaitis sudūmojo didelius darbus padaryti - pasaulį pertvarkyti. Sėdo prie popieriaus, padirbėjo ir gavosi du atsišaukimai: vienas JAV prezidentui Trumanui, kuriam būk "trūko" žinių apie pasaulinės politikos pravedimą, o antras - generolui Eisenhoweriui, kuris savo žinioje turėjo galingą JAV armiją ir nesuiprato bent jau Lietuvą išvaduoti. Abejį pamokymus įvykdžius, būtų išlaisvinta mūsų tėvyne ir bendrai žmonija būtų buvusi laimingesnė.

Deja, Alvito viršaičiui nepavyko. Jo atsišaukimai buvo parašyti lietuviškai, o Trumanas su Eisenhoweriu pageidavo angliškų. . . Viršaitis, kaip ir reikėjo laukti, angliškai nemokėjo, o vertėjo nesuradė. Ir dėl vertėjų trūkumo liko pasaulis nesutvarkytas, mūsų tėvyne neišlaisvinta. . . O man dabar kyla įtarimas, gal ir šių dienų "Lietuvos pagrindžio atsišaukimą" parašytas Kemptene ar šiaip kokiam Clevelande. Gal čia ir telpa "pagrindis" iš vienos ar kelių pasenusių, bet tėvynės laisvės išsiilgusių širdžių?!

Arba vėl - prieš keliolika metų Vilniuje vienam eilėdarininkui atėjo mintis iš Lietuvos išvaryti bolševikus. Žmogus prirašė raštų ir pradėjo "organizacinį darbą". Prišnekino savo brolių. Paskui sėkmingai prišnekino vieną savo draugų. Bet toliau jau buvo nesėkmė: visą "pagrindį" milicija uždare. Už devynių mėnesių buvo teismas. Ligi teismo atsėdėta laiką priskaitė ir paleido. Paleido dėl to, kad šis "pagrindis" buvo labai juokingas. Dabar tas "pagrindininkas" yra kelių gerų knygų autorius, pats su šypsena prisimena savo pagrindį. Tai gal ir šis, Tėviškės Žiburių bei Naujienų, pagrindis susidaro iš trijų asabų su skirtumu, kad milicija nenorėjo linksmus žmones trukdyti?

O kad atsišaukimas linksmas, ro-  
Tąsa 3 psl.

Tysliavai mirus, jo žmona Valė, pagal jo norą, jo pelenus nuvežė palaidoti į Rasų kapines Vilniuje, kur ilsisi dr. Jonas Basanavičius ir daug kitų, net lenkams brangi Juozo Pilsudskio širdis. Ta proga ji aplankė eilę Lietuvos lietuvių.

Apsilankiusi Lietuvoje Vienybės redaktorė Salomėja Narkeliūnaitė, parašė pirmutinį tikro žurnalistinio lygio reportažą. Vėliau Lietuvą lankė buvęs Vienybės redaktorius Domininkas Klinga, dar vėliau redaktoriai: Edvardas Sulaitis, Jonas Valaitis ir Vytautas Zalatorius. Lietuvą lankė visa eilė vienybiečių turistų. Vėliausiai Lietuvą lankė Vienybės bendradarbis Pranė Lapienė duktė Nellie Lapytė. Šalia to, Lietuvą lankė visa eilė mūsų menininkų, mokslo vyrų, eilinių turistų, ir kunigų. Vienas jų, kun. Vincas Valkavičius, kuris turi gerą balsą ir smukininko talentą, laukdamas lėktuvo Vilniaus aerodrome grįžti per Maskvą į Ameriką, išsiėmęs smuiką, sugiedojo Maironio "Lietuva brangi, mano tėvyne", kuriai gaidą kompozitorius Juozas Naujalis sukompuzavo savo 1905 metų leidiniui "Tautiškos dainos", ir kurios žodžiai puikiai atitinka kilniausių Amerikos lietuvių šimto meto istorijos pagundinei nuotaikai.

☆☆☆

Veiksniški draudimai buvo išmesti į istorijos šiukšlyną, bet šie prasiveržimai pro geležinę uždangą, kaip ir reikėjo tikėtis, išgąsdino komisarus ir šie uždėjo savo draudimus. Jie, įrodė, kad didžios dvasios drąsus Amerikos lietuviai nenusilenkė menkadvasiams bailiams. Ažuolai nevirto drebulėmis. Kadangi pasaulis taip surėdytas, kad už idealus visada reikia nukentėti, tat nukentėjo ir Vienybė ir visi, kurie laužėsi pro geležinę uždangą.



# STEBĖTOJO PASTABOS

Laima Kasparaitytė mūsų evangelikų žurnale Sparnuose klausia: "Įdomu būtų pamatyti, kas įvyktų, jei susidarytų situacija, kuri kviestų visus lietuvius palikti amerikietiška gyvenimą ir vykti kovoti Lietuvoje".

Kažin, ar Solženicinas žinojo ką kalba, kuomet amerikiečių spaudai pasakojo: "Tretysis Pasaulinis karas jau vyksta ir išaušo Jaltoje 1945 metais, kad bailios Roosevelto ir Churchillo plunksnos, Troškusios savo pergale iškilmingai švęsti, nurašė nuolaidų litaniją Estijai, Latvijai, Lietuvai, Moldavijai, Mongolijai, pasmerkė mirčiai ar stovykloms milijonus Sovietijos piliečių, suorganizavo bejėgį Jungtinių Tautų seimelį ir, galiausiai, likimui paleido Jugoslaviją, Albaniją, Lenkiją, Bulgariją, Rumuniją, Čekoslovakiją, Vengriją ir rytų Vokietiją". Net lengvatikis Naujienų redaktorius pakilo sušukti: "Tvirtinti, kad 1945 m. Jaltoje buvo bailiai nurašyta "gali tikėtai faktų nežinąs arba juos iškraipyti noris".

Užsienyje po Antrojo pasaulinio karo atsidadę lietuviai įsisteigė Vyriausią Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, estai Pasaulio Estų Tarybą, o latviai - Latvių Pasaulio Federaciją.

Lietuvių "milijoninio" fondo turimų šėrų vertė, sakoma, pakilusi \$110,000, todėl vietoj numatytų

## IŠ KAIRES IR IŠ DEŠINĖS

Atkelta iš 2 psl.

do kad ir toks reikalavimas: "įsteigti Jungtines Europos Valstybes nuo Lisabonos iki Uralo". Viešpatie, kiek čia šių dienų dvasios nepažinimo!

"Lietuvos pogrindis", pasirodo, rūpinasi ir Vietnamo likimu. . . Ir nesirūpina žydų su arabais bylomis. . . Nejaugi žydai su arabais nereikalingi linksmų patarimų? . .

Svajoti galima apie daug ką, net ir apie Tarybų Sąjungos sugriuvimą, ne tik apie Jungtines Europos Valstybes, kurios jei kada ir susitvers, tai be lietuviško "pogrindžio". Bet politiniai svajotojai vis užmiršta, kad ir Tarybų Sąjungą sugriuvus, liktų tos imperijos padariniai. Svajotojai (prie kurių tam tikrais atvejais priskirtini ir lietuviški išėivių veiksniai) nieko gyvenimiško ir konkretaus dar nesilūlė dėl Tarybų Sąjungos ekonominių padarinių likvidavimo. Niekam dar neužkliuvo mintis, kad Tarybų Sąjunga laikosi ne tik teronais ir priespaudomis, bet ir tam tikrais milijoniniais žmonių kadrtais. Kur tuos žmones manoma padėti? Gal perauklėti? O gal kur nudėti? Čia jau ne juokai.

"Lietuvos pogrindžio atsišaukimas" nuteikia liūdnei. Jei tai tėra kelių vyrų blefas, tai dar pusė bėdos. Bet jei (gerai pasijusčiau) būčiau čia suklydęs, jei toks pogrindis iš tiesų būtų, tada būtų ypač liūdna. Nejaugi lietuvišką tautinį smegenų trustą tegalima sudaryti tik iš viršaičių, buv. policininkų ir šiaip su gyvenimo tikrove ryšius nutrūkusių jau prieš dešimtmečius?

Vienybė, 1975 m. liepos 25

\$260,000 nuostolių, jų tebūsią \$153,000. Fondas turi 3,936 aukotojų, kurių gana daug jau mirę. Planuojama išleisti istoriją su visų aukotojų vardais.

Al Gimantas stebėjo vienos ekskursijos išvykimą į Lietuvą Chicago aerodrome. Pasakoja: "Vardus šaukiant, pasirodė išskrendančiųjų tarpe buvo įžymių veikėjų žmonos ir dukros, įvairių jaunimo organizacijų pirmūnai ir žinomi asmenys lietuviškoje veikloje". Kitais žodžiais, ir vėl iširodė Juozo Tysliavos pradėto "Trečio fronto" ir Stepono Kairio "Veidu į Lietuvą laimėjimas!"

Antgamtiniais apsišaukimams tikėti auklėtas lietuvis, aišku, jiems ir tikės. Tokiu būdu tėvų pranciškonų Darbininko redakcija, tikėjo nebūtam lituanistikos Rusų lankytojui Vilniaus universitete, o tėvų marjonų Draugo redaktorius paskelbė regis mūsų redakcijose būtybių, kurie nėra nei balti angelai nei raudoni velniai, bet kažkas tarpduryje. Dabar, Tėviškės Žiburių redaktorius, kunigas, įsitikino buvimu Lietuvoje Nacionalinio Liaudies Fronto. Net Naujienos klausia: "Jei tokios organizacijos Lietuvoje nėra, tai kuriais sumetimais skelbti jos atsišaukime šaukimą Kanadoje? Atsakas tik vienas; Kanados lietuvių laikraštį redaguoja antgamtinėms būtybėms tikėti išauklėtas kunigas.

Vinco Bražio sodyboje Detrote įvyko Lietuvių žurnalistų sąjungos skyriaus "politinė popietė", svarstyti, "Ką darysime, jei Amerika pripažins Lietuvos okupaciją? Pašnekėta, sakoma, daug, bet nei senimas nei jaunimas nerado doro



Prelatas Jonas Bakūnas, Pavergtųjų Tautų Savaitės Komiteto vicepirmininkas, šv. Patriko katedroje New Yorke sako pamokslą, kuris buvo perduotas ir televizijos žinių programose.  
C. Binkins nuotr.

atsako. Senas Amerikos lietuvis, vienybininkas Feliksas Motuza patarė palaukti iki ką planuojama Europos Saugumo konferencija padarys.

ninkai). Simui Kudirkai Omaha, Nebr. lietuviai, pasirodo, sumetė \$723.50.

Įdomios nuotaikos Omaha, Nebr. Bendruomenės lietuvių rateliuose. Pirmiau buvo tradicija visas Vasario 16 minėjime surinktasias aukas pasiūsti Amerikos lietuvių sukurtai organizacijai Amerikos Lietuvių Tarybai (ALTui). Šiomet leista "demokratiškai" pasirinkti: VLIKui teko \$75, ALTui \$105, Bendruomenei \$313 (Minėjimą ruošė bendruomeni-

Amerikos ukrainų trijų milijonų fondas, kaip žinoma, pasirašė sutartį su Harvard universitetu, kuris įkūrė ukrainistikos profesūrą. Šią vasarą suruošta šešeto savaitių ukrainų kalbos vasarinis kursas (pradinis, vidurinis ir aukštesnysis) bei ukrainų istorijos kursas su paskaitomis apie sovietinę Ukrainos respubliką. Kursai kainuoja nuo \$350 iki \$700.



Istorinis Amerikos astronautų ir Sovietų Rusijos kosmonautų susitikimas erdvėje. Sovietų Soyuz erdvėlaivyje jie klausosi JAV Prezidento Fordo kalbos. Iš kairės: Valery N. Kubasov, pulk. Aleksai A. Leonov, Brig. generolas Thomas P. Stafford ir Donald K. Slayton, Vance D. Brand buvo pasilikęs Apollo erdvėlaivyje.



## DAILININKO ADOMO GALDIKO MONOGRAFIJOS PRISTATYMAS

Birželio 22 d., Nek. Pr. Marijos seserų sodyboje, Putnam, Conn., įvyko dailininko Adomo Galdiko lietuviškos monografijos pristatymo išklmės.

Dalyvavo apie 60 kviestųjų svečių, kuriuos Magdalena Galdikienė pavaišino pietumis. Paskui visi patraukė į Adomo Galdiko paveikslų muziejų. Nors patalpos nemažos, bet nepakanka sienu visiems dailininko darbams. Paveikslai bus keičiami vis kitais, nematytais, kad žmonės turėtų progos plačiau susipažinti su dailininko kūryba.

Sesuo Margarita, pasveikinusi susirinkusius. Pakvietė kalbėtojus dr. Juozą Girnių - monografijos redaktorių ir dail. Telesforą Valių - buv. dailininko studentą. Kalbėtojai išryškino monografijos reikšmę, dail. Adomo Galdiko kūrybinę jėgą. Pabaigai kalbėjo pati dailininko našlė Magdalena Galdikienė. Jos žodžiai:

„... Kalbant apie monografijos išleidimo vargus, tenka pastebėti, kad anglišką užtruko apie trejus metus, o lietuviška - pilnų metų. Susidariau nuomonę, kad su lietuvišiais daug maloniau dirbti: jie laikosi žodžio, nuoširdžiau atlieka darbą ir ne mažiau užleidžia rūpinasi, kad knyga būtų gera. Tai gali patvirtinti ir tas faktas, kad p. Kapočius, ėmėsis atsakomybės už atspaudinimą, sakė, jog net sugrįžęs į savo seną ydą - pradėjo vėl rūkyti, nes darbas užtruko truputį ilgiau, negu buvo numatęs. Žinoma, gaila, kad taip įvyko: čia pirmon eilėn kalta esu aš su savo kasdieniniu pasiruošimu keliauti į dausus, dr. Girniaus tikslumas, reikalavęs ne tik datų, bet ir puslapių nurodymų tekstams paremti, ir dail. Vizgirdos didelis jautrumas tamsesniai ir šviesesniai šešėliui paveikslų reprodukcijose.

## DR. INŽ. ALGIRDAS NASVYTIS ATŠVENTĖ 65 M. SUKAKTĪ

Birželio 22 dieną inž. Algirdas Nasvytis atšventė 65 metų amžiaus sukaktį. Į jo rezidenciją 10823 Magnolia Drive, Clevelande buvo sukviesta gausus būrys jo giminių, draugų - viso apie 130 žmonių. Svečių tarpe buvo iš Chicagos atvykęs jo senas draugas V. Meškauskas ir trumpai buvo sustoję pasveikinti sukaktuvininką į Liet. B-nės Tarybos sesiją atvykę dr. Vileišis ir iš Kanados p. Simanavičius.

Buvo daug sveikinimų ir pasakytų kalbų su geriausiais linkėjimais. Sugiedojus ilgiausių metų, svečiai dar ilgai vaišinosi skoningai paruoštais užkandžiais ir gaivinančiais gėrimais.

Dr. inž. Algirdas Nasvytis, yra universalaus žmogus. Jis kaip inžinierius dirbo išradimų srityje, yra rašytojas - parašęs Armonienės "Palik Ašaras Maskvoj" knygą, kuri yra išversta į daug kalbų, sporto veikėjas, žymus šachmatų žaidėjas,

Bet viskas yra gerai, kas gerai baigiasi. Šiandieną mes jau krikštijame, kaip laikraščiai skelbia "liukusinę lietuvišką knygą". Šios monografijos per mėnesį beliko ne pilni 400.

Darbas baigtas, ir aš nuoširdžiai dėkoju visiems padėjusiems jį atlikti. Putnamo seselėms, paruošusioms šią šventę, seselei vadovei Margaritai už šios dienos programos įvadą, Seselei Teresei, kuri praves šios programos vaizdinę dalį, dr. J. Girniui už svarų žodį, dailininkui T. Valiui, atvykusiam net iš tolimos žemės su paskaita, jums visiems čia susirinkusiems iš įvairių Amerikos vietovių ir lietuviškai visuomeni už Galdiko meno šiltą įvertinimą. Visiems, visiems didelis ačiū!"

Po oficialaus monografijos pristatymo visi buvo pakviesti į kitą salę, kur buvo rodomas filmas apie gyvą Adomą Galdiką. Lietuviškoji monografija "Adomas Galdikas" yra liukusinis leidinys, išleistas tik 500 egz. tiražu, kainuoja \$20 su persiuntimu. Gaunamas pas N. Pr. Marijos seseles: Immaculate Conception convent, Putnam, Conn. 06260.

Leidinių redagavę ir įvadą parašę dr. J. Girnius, apipavidalino dail. V. Vizgirda. Reprodukcijų nuotraukos - V. Maželio. Jas papildė rašiniai: Magdalenos Galdikienės - "Iš Galdiko biografinių duomenų", Leonardo Andriekaus - "Galdikas svetimoje žemėje", Viktoro Vizgirdos - "Galdiko kūrybos kelias". Prie jų prijungtas ir Waldemar George straipsnis iš 1931 m. Paryžiuje pasirodžiusios A. Galdiko monografijos, išverstas A. Nykos-Niliūno. Spaudos darbą atliko Lietuvių Enciklopedijos leidykla J. Kapočiaus priežiūroje.

pianistas, visuomenės veikėjas, politikas ir t. t.

Algirdas yra gimęs 1910 m. birželio 12 d. Subačiuje, Lietuvoj. 1927 m. baigė Aušros gimnaziją Kaune, 1937 m. Liet. universitetą įgydamas mechanikos inžinieriaus laipsnį. 1949 m. Vokietijoje, Hanoverio gavo inž. daktaro laipsnį. Springer leidykla išleido jo mokslinį darbą "Kombinacijų Desningumas Technikoje".

Atvykęs į Ameriką jis daugiausiai darbavosi išradimų srityje. Turi užpatentavęs virš 25 patentų mechanikų transmisijų pavarų srityje.

Jis yra įsteigęs Transmission Research, Inc., kuriai ir vadovauja. Turi 3 nuolatinius tarnautojus ir apie 20 patarėjų.

Miami klubo lietuviai liepos 12 d. dalyvavo American Heritage festivalyje, kartu su kitomis tautybėmis.



Rochester, N. Y. L. B. choras atšventė savo 25 metų gyvavimo sukaktį. Jau 16 metų, kai chorui vadovauja muz. J. Adomaitis. V. Bacevičiaus nuotr.



JAV L. B. Tarybos Trečiosios sesijos suvažiavime, Clevelande. Kalba JAV Bendruomenės reikalų pirm. A. Gečys, Sėdi A. G. Rugienius ir R. Selenis. V. Bacevičiaus nuotr.

## MINKŲ RADIO PIKNIKAS

Seniausio lietuviško radio programos Naujojoj Anglijoj, 41 m. sukaktuvinis metinis, didysis piknikas įvyks sekmadienį rugpjūčio-August 10 lietuviškame Ramuvos Parke, Brockton-Montelloj.

Kaip ir kas metas, programa bus įvairi ir įdomi. Programa prasidės 4 val. po pietų su Onos Ivaškienės Tautinių Šokių Ansambliu, svečiai šokėjai šiemet bus Latvių Tautiniai Šokėjai, vad. E. Abolins. Bus metinis rinkimas gražuolės "Miss Lithuania of N. E." Ji bus apdovanota grožio ženkle, kurį jai įteiks pereitų metų gražuolė Ruth Volkavičiūtė iš Dorchesterio. Išrinktoji gaus Rep. Ray Flynn iš South Bostono grožio statulą, bukietą raudonų rožių nuo Baltic Florists gėlių ir dovanų krautuvės ir gražų, sportišką, moterišką rankinį laikrodėlį nuo Ketvirčio brangenybių krautuvės.

Komitete išrinkti gražuolė ir geriausias šokėjas dalyvaus: Ona Ivaškienė, Laima Kontautienė (1951 m. gražuolė), Juozas Kasparas, Henrikas Čepas, ir Povilas Jančiauskas iš Brocktono. Geriausi šokėjai bus apdovanoti Bostono Miesto Councilwoman Louise Day Hicks iš So. Bostono.

Naudingos laimėjimo dovanos

kaip 1) automobilis dovanotas Fitzmaurice Motor Sales iš Brocktono; 2) (\$100. taupa S. B. Savings Banke; 3) kelionė lėktuvu iš Bostono į N. Y. ir atgal dovanotas Kongresmono John Joseph Moakley, ir kitų gerų dovanų; taipgi septynios įžangos dovanos bus leidžiamos laimėjimui.

Kviečiame ne ištėkėjusias lietuvaiteis nuo 16 metų dalyvauti gražuolės konkurse: užsiregistruodamos dabar pas Valentiną Minkienę, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127, prisiųsdamos savo vardą, adresą, ir amžių. Tarkitės, susitikti su gerais šokėjais dalyvauti šokių konkursuose prie populiarios Mickey Haberek orkestro.

Maloni pikniko šeimininkė Monika Plevokienė ir jos pagelbininkės gamins skanių lietuviškų, piknikinių valgių, taipgi bus draugiškų gėrimų.

Tad, nuoširdžiai kviečiame atvykti į šį metinį, linksmą radio pikniką, kur susitiksime su draugais ir pažįstamais, praleisite dieną linksmai tyrame ore, gražioj gamtoj.

Autobusas išeis nuo So. Bostono Lietuvių Piliečių Klubo 1:30 val. po pietų.

Steponas ir Valentina Minkai

Vienybė, 1975 m. liepos 25



# LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos centro valdyba skelbia 1975 metų jaunųjų žurnalistų konkursą. Bus skiriamos Daužvardžio Fondo premijos. Šiais metais kandidatams nereikės pristatyti savo darbų. Jie bus atrenkami specialios komisijos, kuri seks iševijos spauda. Numatoma kreiptis į lietuvių radijo programų vedėjus su prašymu suteikti duomenų apie jaunųjų radijo talkininkų įnašą. Premijas gali laimėti jaunimas iki 30 metų amžiaus. Konkursas apims spaudos darbus (įskaitant ir fotografijas) ir talką radijo programų paruošime nuo 1975 balandžio 1 iki gruodžio 31. Laimėtojų pavardės bus paskelbtos spaudoje 1976 sausio mėn.

**Dariaus ir Girėno žygio** per Atlantą ir jų tragiško žuvimo 42 metų sukaktis buvo paminėta prie didvyrių paminklo Marquette Parke, Chicagoje. Pagrindinę kalbą apie lakūnus ir jų žygio reikšmę Lietuvai pasakė Lietuvos generalinė konsulė Juzė Daužvardienė. Įspūdingas lakūnų pagerbimo apeigas atliko posto nariai. Prie paminklo buvo susirinkusi didžiulė žmonių minia.

**Sol. Arnoldas Voketaitis** atviro oro koncerte liepos 12 ir 13 d., dainavo Grant Parke, Chicagoje, su kitais trimis solistais, chorą ir simfoniniu orkestru Dvorako "Vėjo serenadoj" ir "Stygų serenadoj" bei Rachmaninovo "Varpuose".

**Balfo seimas** šiemet bus lapkr. 8 d. Chicagoje Šv. Kryžiaus parapijos salėje. Seime bus svarstomi įstatai, renkami direktoriai ir aptariamai kiti Balfo reikalai. Balfo skyriai prašomi ruošti seimui - laiku prisiųsti centro valdybai skyriaus narių ir seimo atstovų sąrašus ir ruošti seime dalyvauti. Seimą globoja Balfo Chicago apskrities valdyba.

**Muzikas Balys Pakštas** liepos 20 dieną sulaukė 70 metų amžiaus.



Lietuvos žurnalistas Jonas Lukoševičius, šiuo metu besidarbuojantis New Yorke, Chicagoje buvo susitikęs su daugeliu tautiečių. Nuotraukoje jis matomas su Vienybės redakcijos atstovu Chicagoje E. Šulaičiu.

Vienybė, 1975 m. liepos 25

**Kauno Jėzuitų Gimnazijos** mokinių suvažiavimas įvyks rugpjūčio 30-rugsėjo 1 d. Chicagoje, Jaunimo Centre. Visų klasių, visų laidų mokiniai ir mokytojai kviečiami registruotis pas Petrą Kleinotą S. J. - 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. (312) RE-7-8400. Registruojantis įmokama \$5.

**Lietuvių Žurnalistų S-gos** Chicago skyrius ruošia smagų balių Union Pier liepos 26 d. Bus vakariėnė, geras orkestras ir įdomi programa.

**Prof. Stepono Kairio paminklui** statyti, Chicagoje sudaryti komitetai. Vykdomąjį komitetą sudaro: pirm. dr. Jonas Valaitis, sek. inž. G. J. Lazauskas, išd. inž. Jonas Krutulis, vice pirm. inž. K. Burba, inž. A. Didžiulis, A. Pužauskas, J. Petniūnas ir prof. J. Puzinas.

Lėšoms telkti komitetą sudaro: pirm. J. Skorubskas, sek. J. Vienušienė, vicepirm. V. Adamkus, P. Andrijauskas, dr. G. Balukas, St. Baras, A. Didžiulis, F. Mackevičienė, A. Merkelienė, M. Pranevičius ir I. Rimavičienė.

Pirm. dr. J. Valaičio adr.: 5204 Ellington, Western Springs, Ill. 60558, tel. 246-2775.

**Jean Šereikienė**, 56 m. našlė, gyvenanti Chicagoje, laimėjo Illinois loterijoje \$300,000. Per 20 m. ji kasmet gaus po \$15,000. Ji dirba Mid-West Spring Manufacturing bendrovėje.

## FOTO PARODA

Lietuvių Foto archyvas kviečia dalyvauti metinėje lietuvių fotografų parodoje - konkurse, kuri vyks Jaunimo centre, Chicagoje nuo lapkričio 21 iki 30 d.

Konkurse bus dvi nuotraukų grupės - juoda balta ir spalvota. Juoda balta nuotraukos turi būti paties fotografo darbas, spalvotos gali būti pagamintos laboratorijos.

Nuotraukos turi būti bent 8"x10" dydžio (bet pageidaujamos didesnės), priklijuotos prie kartono ar irėmintos. Ant kitos pusės turi būti užrašytas dalyvio vardas, pavardė, adresas ir nuotraukos pavadinimas. Su eksponatais reikia pristatyti ir nuotraukų duplikatus, kurie bus naudojami spaudai ir knygai **Paroda 75**. Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip dešimt nuotraukų. Galima dalyvauti ir su mažiau darbų.

Vertinimo komisija, kurios sąstas bus paskelbtas vėliau, atrinks nuotraukas parodai. Kita komisija kūrinius premijuos. Premijuojamas bus visas fotografo darbas, o ne atskiro nuotraukos. Laimėtojams bus paskirtos piniginės premijos dvejose kategorijose: 1) už spalvotas fotografijas (I - \$150, II - \$100, III - \$50), 2) už juoda - balta fotografijas (I - \$150, II - \$100 (III - \$50).

Nuotraukas reikia pristatyti iki lapkričio 15 d. šiuo adresu: Algimantas Kezys, SJ, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636 USA. Dalyvavimo mokestis yra \$3.00.

Algimantas Kezys, SJ  
L. Foto Archyvo vedėjas



Tipiškas vaizdas iš Jaunimo Centro kultūrinių vakaronių, kurios penktadienių vakarais sutraukdavo po šimtinę ar daugiau tautiečių. Kava, vynas ir spauda pajvairindavo tų vakaronių programą. E. Šulaičio nuotr.

## MIAMI, FLA.

### Baisiojo Birželio Minėjimas

Birželio 15 d. Miami klube apie 100 dalyvių paminėjo Alto skyr. suruoštą baisiojo birželio minėjimą.

Minėjimą pravedė ilgametis vietos Altos darbuotojas, ilgus metus buvęs pirmininkas, o dabar Miami Altos skyriaus garbės p-kas Alfonas Kaulakis.

Buv. Lietuvos operos solistė Antanina Dambrauskaitė, akompanuojant svečiui iš Chicago muz. Antanui Linui, sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus. Atsistojimu ir susikaupimo minute pagerbti visi amžinybėn iškeliavę, žuvę tremtiniai, kalėjimų kankiniai, partizanai, visi kiti laisvės kovotojai, G. Kodaitienei deklamuojant Santvaro žodžius: Eilė kapų, eilė medinių kryžių. . .

Paskaitininkas Martynas Jakubaitis nušvietė visą baisiąją birželio įvykių tragediją. Meninėje programoje vietos dainininkė Sofija Šepuštienė, savo stipriu, sodriu balsu padainavo keletą dainų.

Wisconsino lietuvių diena, įvykusi Šv. Teresės parapijos parke, Keno-



Chicago Lietuvos jaunųjų A klasės komandos, laimėjusios I vietą Š. Amerikos liet. pirmenybėse, atstovas priima dovaną iš V. D. šaulių rinktinės atstovo Pr. Aglinskio, kuris ją nugalėtojams padovanojo.

Ed. Šulaičio nuotr.

sha, Wis., gerai pavyko. Sutraukė apie 2500 lankytojų. Programą pravedė pirmininkas Vytautas Paukštelis. Dalyvavo nemaža vietos valdžios pareigūnų. Pagerbtas į šventę atvykęs ir Simas Kudirka. Jis paskelbtas ir Kenosha miesto garbės piliečiu. Pagrindinę kalbą pasakė ALTos pirm. dr. K. Bobelis. Meninę programos dalį atliko "Bijūno" tautinių šokių grupė, kuriai vadovauja St. Milačius.

**Hipatija Šliūpaitė-Yčienė-Ziurienė**, dr. Jono Šliūpo duktė, iki šiol gyvenusi Arlington, Virginia, persikėlė gyventi į Los Angeles, kur nuo seniau gyvena jos dukra Hipatija Yčaitė-Petkienė ir sesuo dr. Aldona Šliūpaitė. Ziurienė džiaugiasi palankiu Californijos klimatu ir veiklia lietuviška kolonija.

**Dr. Gimbutienės** žodinis pranešimas jos vėliausiai išleistam moksliniam veikalui "Senosios Europos dievai ir deivės" įvyko Santa Monica Bay Women's Club patalpose. Šią kultūrinę popietę suruošė Santa Monikos, Cal. Amerikos Lietuvių klubas.

— Sol. Stasė Klimaitė-Pautienienė pakviesta dainuoti Santa Monica, Cal. Prekybos Rūmų tarptautinio festivalio programoj. Ji atliks lietuvių kompozitorių kūrinius.

**Juozas Krasinskas**, žinomas Worcester, Mass. veikėjas, sulaukė garbingo 80 metų amžiaus. Jis dirbo lietuvių organizacijose ir buvo jų nenuilstantis korespondentas. Lietuvių spaudoje Worcester, Mass. lietuvių veikla Krasinsko buvo plačiai žinoma. J. Krasinskas yra ir Vienybės bendradarbis.

**Sol. Kazys Yakutis**, lyrinis baritonas, dainuojantis amerikiečių operinėse grupėse ir lietuvių koncertuose įvairiose JAV kolonijose, išleido plokštelę "Susitikimas su Kaziu Jakučiu". Vienoje jos pusėje - lietuviškos dainos, kitoje - operų arijos.

**Dailininkas Petras Bugailiškis**, iš Anglijos atskrido į Chicago pasimatyti su savo senais bičiuliais ir pasitarti apie jo darbų parodos suruošimą. Paruošęs gražių Lietuvos vaizdų.



# 1975 METŲ DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖS NAUJI DRABUŽIAI

Tautinius kostiumus 1975 m. Lietuvos dainų šventei kūrė dailininkų šeima - Lietuvos nusipelnę meno veikėjai Regina Songailaitė ir prof. Juozas Balčikonis.

Prieš 25 metus jaunas dailininkas - tekstilininkas Juozas Balčikonis konsultavo audžiant medžiagas pirmajai pokario Dainų šventei, vėliau kūrė audinių projektus, kostiumų siluetus. Tautinio kostiumo istorija Juozas Balčikonis domisi jau seniai. Ta sritis su jo specialybe - dailiųjų tekstilė, o ir apskritai buvo artima menininkui, nes jis - vienas tų dailininkų, kurio kūrybą ypač dosniai maitina liaudiška pasaulėjauta.

Neseniai išėjo reikšmingas mokslo darbas iš lietuvių tautinio kostiumo istorijos - "Lietuvių liaudies meno" tomas, skirtas drabužiams. Vienas šios knygos autorių - prof. J. Balčikonis.

Regina ir Juozas Balčikoniai yra sukūrę kostiumus ne vienam liaudies dainų ir šokių ansambliui, taip pat valstybiniam ansambliui "Lietuva". Jie visur siekė pilniau perteikti lietuviško kostiumo esmę, atgaivinti etnografinius bruožus, pamirštus elementus.

J. Balčikonio žodžiais, lietuviško tautinio kostiumo grožis ir turtingumas slypi savitoje meninėje formoje. Ilgi sijonai, baltos rankovės, juostos nukarę nuo liemens, siuvinėtos prijuostės - visa tai suteikia drabužiui savotiškos rimties ir iškilmingumo, kas taip ryškios spalvos paryškina viena kitą, polifoniškai pinasi stambesni ir smulkesni sijonų, liemenių raštai.

Vienas reikšmingiausių Juozo Balčikonio ir Reginos Songailaitės darbų tautinio kostiumo srityje - kostiumai 1970 m. Respublikinės dainų šventės šokėjams. Tada šokėjai naujai gavo pilnus tautinių kostiumų komplektus, buvo aprenkti nuo galvos iki kojų tiksliai pagal dailininkų reikalavimus. J. ir R. Balčikoniai sukūrė kostiumus keturių etnografinių Lietuvos regionų saviveiklininkams - žemaitiškus, aukštaitiškus, dzūkietiškus ir šouduvietiškus drabužius - prisilaikydami būdingų spalvų ir raštų derinių,

kruopščiai atkurdami charakteringas detales. Kartu, žinoma, buvo prisilaikoma šventės, kaip teatrinio renginio, reikalavimų, kur daug pasitarnavo R. Songailaitės patirtis scenografijoje.

Šių metų jubiliejinės Dainų šventės tautiniuose kostiumuose dailininkai padarė dar keletą neesminių korekcijų.

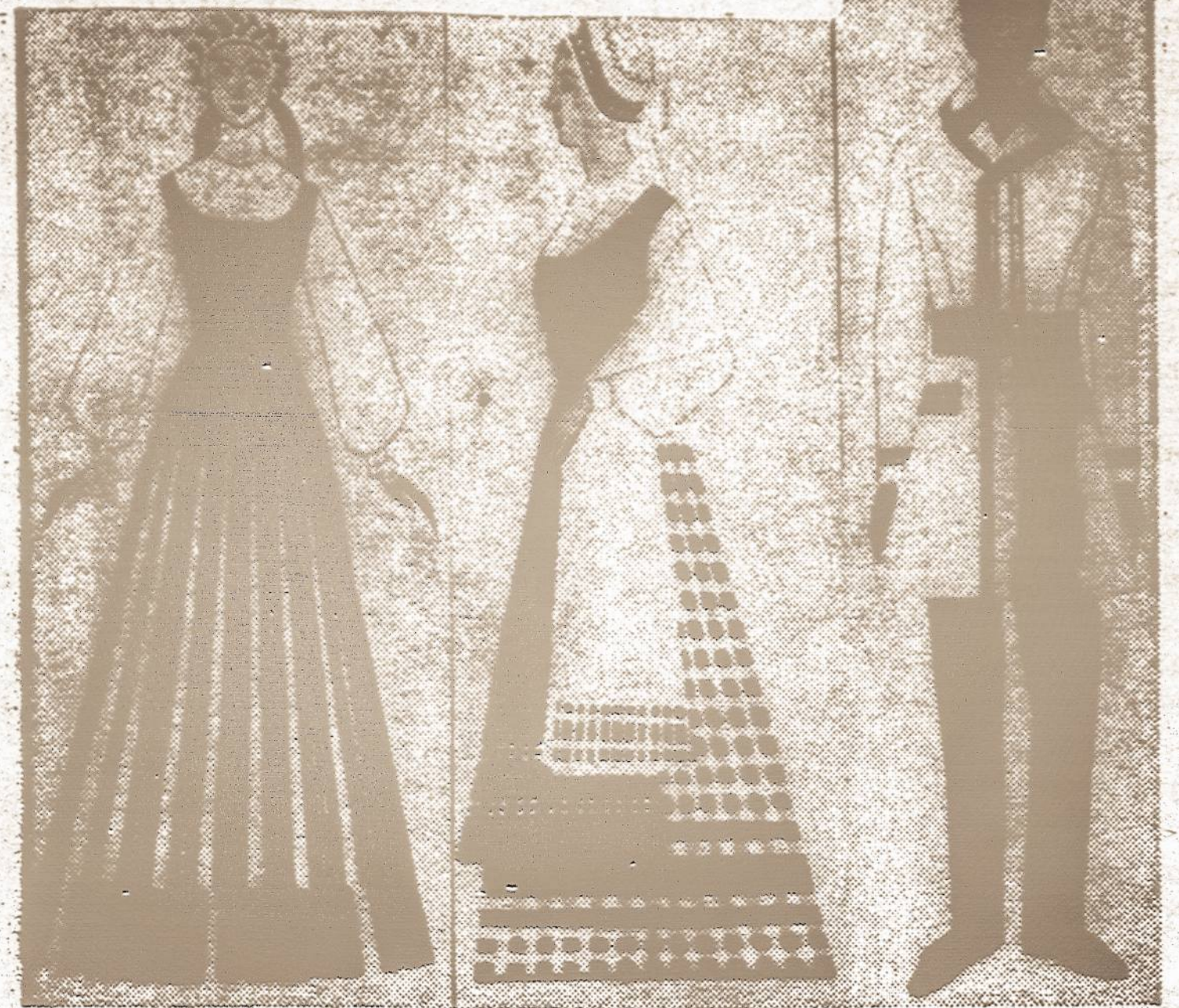
Pereitais metais R. ir J. Balčikoniai sukūrė kostiumus Panevėžio "Ekranų" gamyklos liaudies dainų ir šokių ansambliui. Dailininkai prisipažįsta, kad jiems buvo ypač malonu ten dirbti. Gal dėl to, kad labai šaunus, entuziastingas kolektyvas, o gal ir todėl, kad Panevėžio kraštas - Juozo Balčikonio gimtinė, ir aukštaitiška dvasia jam ypač artima. Taigi "Ekranų" ansambliciai kiekvienas gavo po keturis komplektus kostiumų, kurių pagalba meniškai įprasminamas aukštaitių pavasaris, vasara, ruduo ir žiema.

R. Songailaitė sukūrė kostiumus ir aštuoniems šventėje dalyvaujantiems pučiamųjų orkestrams. Labai spalvingi, ryškūs, teatrališki kostiumai atlieps skambių varinių šventės palydovų skleidžiamai nuotaikai.

Dailininkų darbai šiam kartui baigti. Kone visa Lietuva rinkosi į Vilnių, pasidabinusi puošniu, turtingu lietuvišku šventiniu drabužiu.

Valentina Paukštelytė

Balčikonų sukurti drabužiai Dainų šventei



## Lietuvoje

• Rytų Berlyno televizija sukūrė keturiasdešimties minučių spalvotą filmą Autografas apie Lietuvos liaudies artistą Virgilijų Noreiką. Filme, akompanuojant Leipzigo simfoniniam orkestrui, dainininkas atlieka Kavaradosio arijas iš Pučini operos Toska, Federiko raudą iš A.

EDVARDAS DRĖGVA

Čilea operos Arlietė, Edgardo ariją iš Donizetti operos Liucija di Lamermur ir kitus kūrinius. Autografe skamba V. Noreikos mėgstama lietuvių liaudies daina "Aš išdainavau visas daineles".

• Tradiciniu Verdi operos Aida pastatymu atviroje aikštėje Vilniuje sezoną Baigė Akademini operos ir baleto teatras.

• Vilniuje, restauruotame senoviniame pastate Rūdninkų gatvėje, atidarytas Lietuvos liaudies meno muziejus. Ekspozicijoje - beveik 700 darbų.

• "Lietuviški suvenyrai ir liaudies kūrybos dirbiniai" - tokia paroda keliauja po Lenkiją. Parodoje, kuri dabar iš Varšuvos persikėlė į Balstogę-Bialystoką, eksponuojama keramika, medžio, tekstilės, odos, metalo dirbiniai, gintariniai papušalai, dirbiniai iš rago.

• Trylikta kartą Lietuvos kūrybinis jaunimas susirinko į stovyklą-seminarą. Šį kartą jų palapinių miestelis išsiriavo prie Giedrio ežero Utenos rajone.

• M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune atidarytos dvi naujos parodos. Savo darbus eksponuoja vyresnės kartos tapytojas L. Kazokas (paroda skirta jo 70-mečiui) ir S. Žuko taikomosios dailės technikum moksleiviai.

• Vilniaus televizijoje įvyko naujo dokumentinio filmo Lietuvių etnografinis - tai mes premjera. Filmą pasakoja apie Dalių ir Povilo Mataičių rūpesčių susikūrusį ansamblį. Jo autoriai - V. Imbrasas ir Z. Putilovas.

• Lietuvoje viešėjo (St. Petersburg, Floridos) lietuviai Aldona ir Povilas Aleknos, chicagietis A. Paliulis su šeima, žinoma išėivijos tautinių šokių specialistė M. Grėbliūnienė.

• Liepos 8 d. Vilniaus universitete pradėjo veikti lituanistiniai kursai, kuriuose lietuvių kalbą tobulina lietuviškos išėivijos jaunimas iš JAV, Vokietijos ir kitų šalių.

Vienybė, 1975 m. liepos 25



## KUR VILNIAUS MŪRAI

Kur Vilniaus mūrai, Vilniaus bokštai,  
Kur amžių nuotaika gyva,  
Dainų ir šokių margą puokštę  
Į saulę kelia Lietuva!

Jinai linksma, pasidabinus  
Pačiais gražiausiais apdarais,  
Ir Vilnius žydi kaip gėlynas,  
Ilgai nemiega vakarais...

Ir skamba dainos, sukas poros  
Draugystės šokių sukury,  
Gėlėm ir liepom kvepia oras,  
Mėnuliui maudantis Nery...

Kur Vilniaus mūrai, Vilniaus bokštai,  
Kur amžių nuotaika gyva,  
Tautų draugystės, džiaugsmo puokštę  
Į saulę kelia Lietuva!



Į Dainų šventę žygiuoja jungtinis orkestras.



# DARIAUS - GIRĖNO 42 METŲ SUKAKTIS

Susirinkom prie nepaprasto paminklo prisiminti du nepaprastus lietuvius, atlikusius nepaprastą darbą, o tokio nepaprasto darbo pasėkoje vykdžiusius neįprastą didelį skrydį, skrydį per Atlanto Vandenyną lėktuvu Lituanica.

Tie du nepaprastieji lietuviai yra du mūsų lakūnai DARIUS ir GIRĖNAS, kurių vardus ir veidus matome šiame paminkle, jo marmurinė daly. Jiedu didžiuoju žygiu užbaigė ir savo gyvenimą, dovanojo mums jų gyvenimo paskutines dienas taip didingas, kad jų abiejų neužmirštam, laikom juos mūsų atmintyje, kaip žėrinčius du sparnuotus lietuvius, drąsiausius vyrus, tikrų tikriausią ir gryniausią prasmę mūsų tautos didvyrius.

Būdami prie šio paminklo, atiduodami metinę pagarbą didvyriams, apie juos kai ką atsiminkim, kad būtų ir matoma, jog toji pagarpa yra mūsų nuoširdumo atšvaistė. Atminkim, nors ir nepalankiose (triukšmu) šios aikštės sąlygose, Darius ir Girėno sunkumus, kurie buvo peržengti ar įveikti, kas vėliau virto ir šiandien matoma didingumu, kas mūsų gyvenimą daro dvasiniai turtingesniu, skirtingu-priešingu šią aikštę supančių namų pilkumai, kasdienybės menkystei.

Kokių gi sunkumų būta?

Kai 1928 metais Stepui Dariui smilktelėjo mintis - o gal pabandyti skristi per Atlantą? - tikriausiai, pačiam Dariui nebuvo aišku, ar būtų galima tai įvykdyti. Kiekviena me sumanyme yra pradžios neaiškumas ir sunkumas. Ypač tokio sunkumo būta tokia me sumanyme, kurio anais 1928 metais bent kas kitas tarp lietuvių neišsprendė, neilakiausioj poeto svajoj būta. Tik Dariui smilktelėjusi mintis liko gyva, ji patį intrigavusi.

Po to Praamžiaus lemtas Darius susitikimas su Stasiu Girėnu, sklandus jų sutarimas bendrame didelio užmanymo darbe buvo tuo, kas po penkerių metų kruopštaus darbo, nuoseklaus galvojimo ir planingo pasiruošimo davė mums didingąsias 1933 metų liepos 15-16-17, tai yra tris dienas, lietuvių tautos istorijon įrašytas didelėmis raidėmis - uždeimantą labiau žėrinčiomis.

Darius ir Girėnas pirmą sunkumą - bent jau išivaizduoti, neatitruktai nuo gyvenimo išivaizduoti nuo ko reiktų pradėt - įveikė. Jiedu šį klausimą išrišo savu protu - dienu mąstymu, gal ir nakčių sapnais.

Po to atėjo antras tarpsnis, kai jau jiems reikėjo pagalbos kitų, bet vis jau savų tautiečių. Ir ko gi jie prašė savo didžiam sumanymui? - Tik paprasčiausio dalyko - pinigines paramos. . .

Ar šis jų prašymas buvo supratas tuoj ir gera prasme?

Čia Darius ir Girėnas susiduria su antruoju sunkumu, kai vieni jų didžiojo sumanymo skrist per Atlantą į Lietuvą negalėjo suprast, kiti tą sumanymą suprasdami negalėjo patikėt, kad Darius ir Girėnas tikrai skris, ar galėtų perskrist, o tretį - trumpai prieš pat skridimą - padaužiškai norėjo net žygi sukliudyti!

Darius ir Girėnas nugalėjo ir šiuos sunkumus. Mat daugiau buvo, Vinybė, 1975 m. liepos 25

[Antano Diržio kalba prie Darius ir Girėno paminklo Lituanica aikštėj, Brooklyn, N. Y. 1975 m. liepos 19, pagerbiant lakūnus-didvyrius]

daugiau ir pasirodė nuoširdžių Darius ir Girėno užmanymo ir vykdymo draugu, šalininku, rėmėju.

Trečias sunkumas mūsų lakūnams dunksojo jų pačių iš naudotų lėktuvų sukonstruotame ir pasistatytame lėktuve, kuriam buvo duotas vardas Lituanica. Tiksliau apskaičiavimu, reikalingas kiekis gazolino ir alyvos buvo toks, kad Lituanicai tai buvo per didelis krūvis. Taigi, ir pavojingas apsisunkinimas ypač pakilimui, pačiai kelionės pradžiai, atitrūkimui nuo žemės.

Sugrįžtant į 1933 m. liepos 15 d. ankstyvą rytą (kada Lituanica turėjo leistis kelionėn), reikia prisiminti Stepo Darius sakytus ir kartotus žodžius: "Jei pavyks pakilti - tai 95% visos kelionės jau bus įvykdyta!"

Iš to nesunku suprasti, ką toji pradžia reišė, kokį nerimą patiems lakūnams kėlė. O jei ko neįtikina Darius žodžiai kokios būta pakilimo rizikos, tai pasekim sekančios dienos amerikiečių spauda, kaip buvo rašoma laikraščiuose.

New York Times rašė: "Amerikos lietuvių lakūnų Darius ir Girėno pakilimas vakar buvo vienas tokių, kad žiūrovams plaukai ant galvos atsistojo. Žiūrovams atrodė stebuklas, kad per daug perkrauta Lituanica nesudužo pradėdant vykdyti tolimą 4900 mylių skridimą be sustojimo tėvynėn".

New York American laikraštis rašė: "Žinovai tai vadino rizikingiausiu ir drąsiausiu pakilimu transatlantinių skridimų istorijoj, įskaitant Lindbergo išskridimą Paryžiun".

Sunday News minėjo: "Aerodromo istorijoj jie (t. y. Darius ir Girėnas) turėjo glaudžiausį susidūrimą su nelaimė".

Sunday Daily Mirror, pagaliau, pakilimą vertino taip: "Jų pakilimas

buvo labiausiai tinkamas parodai bet kada matytų aerodrome".

Darius ir Girėnas su Lituanica kilė pavojingai, pakilo stebuklingai ir sėkmingai. Ir dabar, jau ore virš okeano, jie nėrė prieš ketvirtąjį sunkumą, laikė išsvermingumo egzaminą. Ne prieš žmones, o laikė egzaminą prieš laiką ir erdvę.

Atlanto vandenyną Darius ir Girėnas perskrido, pasiekė ir vidurį Europos. Erdvėj susidurdami su lietum ir vėjais jie atsilaikė ir nepametė savo skrydžio tiesumo. Puikiai sekėsi jiems išitempime prieš laiką, kai ore išbuvę 37 valandas artinosi prie Lietuvos. Ir išvermės egzaminą, labai pavojingą sunkumą jie nugalėjo.

Tačiau, kai buvo jau virš senovės lietuvių genčių - Prūsų - žemės, staiga jie atsidadė prieš penktą sunkumą. Jie pateko į juodą audrų debesyną, į perkūnijos ir žaibų stichiją.

Mes visi gerai žinom, kas atsitiko 1933 m. liepos 17-tos nakties glūduoj, kai Lituanica buvo virš Soldino miškų. Audra su klaikiais švitavimais ir dundesiu, tartum didžiavosi savo pergale prieš mūsų lakūnus. Penktame sunkume Darius ir Girėnas buvo įveikti.

Smigusi į Soldino miško medžius Lituanica sutrupėjo. Ten mirė ir Darius su Girėnu. Tik 2-jų valandų nuotoliu nepasiekę Kauno savo rankomis valdomu lėktuvu, šaunieji du vyrai buvo nuskraidinti į Kauną jau kitų lakūnų, kitu lėktuvu, ir jau karstuose.

Kaune juos sutiko kaip tik šiandien (liepos 19 d.) bet prieš 42-ejus metus.

Darius ir Girėnas skrido iš New Yorko į Lietuvą, skrido į Vyčio šalį. Lietuva sutiko nepaprastuosius

drąsuolius labai jautriai. Lietuvos Prezidentas A. Smetona apdovanoja Darių ir Girėną Vyčio Kryžiaus ordinu, Lietuvos Saulių Sąjunga - Saulių Žvaigždės žymeniu, Lietuvos Skautų Sąjunga - savu aukščiausiu žymeniu.

Kai buvo sužinota, kad Darius ir Girėnas žuvo, Kauną apėmė siaubo nerimas. Kauno aerodrome žuvusiuosius sutiko per 50.000 graudumu prislėgtų kauniečių. Ir sekančią dieną, kai, po gedulingų pamaldų Kauno bazilikoje, laikytų Arkivyškupo-Metropolito Juozapo Skvirecko su daugeliu bažnytinės aukštumenės, Darius ir Girėnas buvo vežami į kapus, juos lydėjo per 100 tūkstančių kauniečių. Tai buvo beveik visas Kaunas. Ir visa Lietuva buvo paskendusį gedulen, ir visa lietuvių tauta - savoj žemėj ir bet kur išeiyoj esanti. Tauta raudoj.

Tada šviesusis Tumas Vaižgantas sakė: "Raudok, tauta, verk džiaugsmo ašaromis, nes laiminga esi, kad tokių didvyrių turi! - Garbė didvyriams, kurie dėl Tėvynės žuvo, ir garbė Tėvynei, kad yra kam dėl jos žūti!"

\*\*\*\*\*

Atminkim Stepą Darių ir Stasią Girėną bent kartą metuose prie šio paminklo. Tai bus iškalbingas ženklas, kad esam gyvi lietuviai. Pamoakykim, palenkim ir mūsų jaunimą į pagarbą didvyriams. Jie savo skridimą skyrė ne kam kitam, o (jų pačių žodžiais) "Tau, Jaunoji Lietuva!" - Ne kam kitam jie savuoju testamentu priminė būsimą ir pareigą, jei kartais Neptūnas ar rūsčius Perkūnas pastotų jiems kelią. Testamente pasakyta: "LITUANICOS pralaimėjimas. . . tegul auklėja jaunų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą. . . Tėvynės Lietuvos garbei!"

Pasibrėžkim visi tą atkaklumą ir ryžtingumą, kai to reikia ir šiandien Kaunui, Vilniui, visai Lietuvai pasiekti, kai to ir taip reikia siekti ne vien oro keliu, kad ten - mūsų brangioji vargo tauta galėtų gyventi ir vėl laisvėj, garbėj, gerovėj.



Dalis publikos Darius-Girėno minėjime Lituanicos aikštėje, Brooklyn, prie Didvyrių paminklo. Vėliavų sargyboj buvo D. Vizbara, A. Jakalas, V. Zabita ir J. Kuvėnas. J. Valaičio nuotr.



# THE ENGLISH VIENYBĒ

## Alaska Today

BY DEMIE JONAITIS

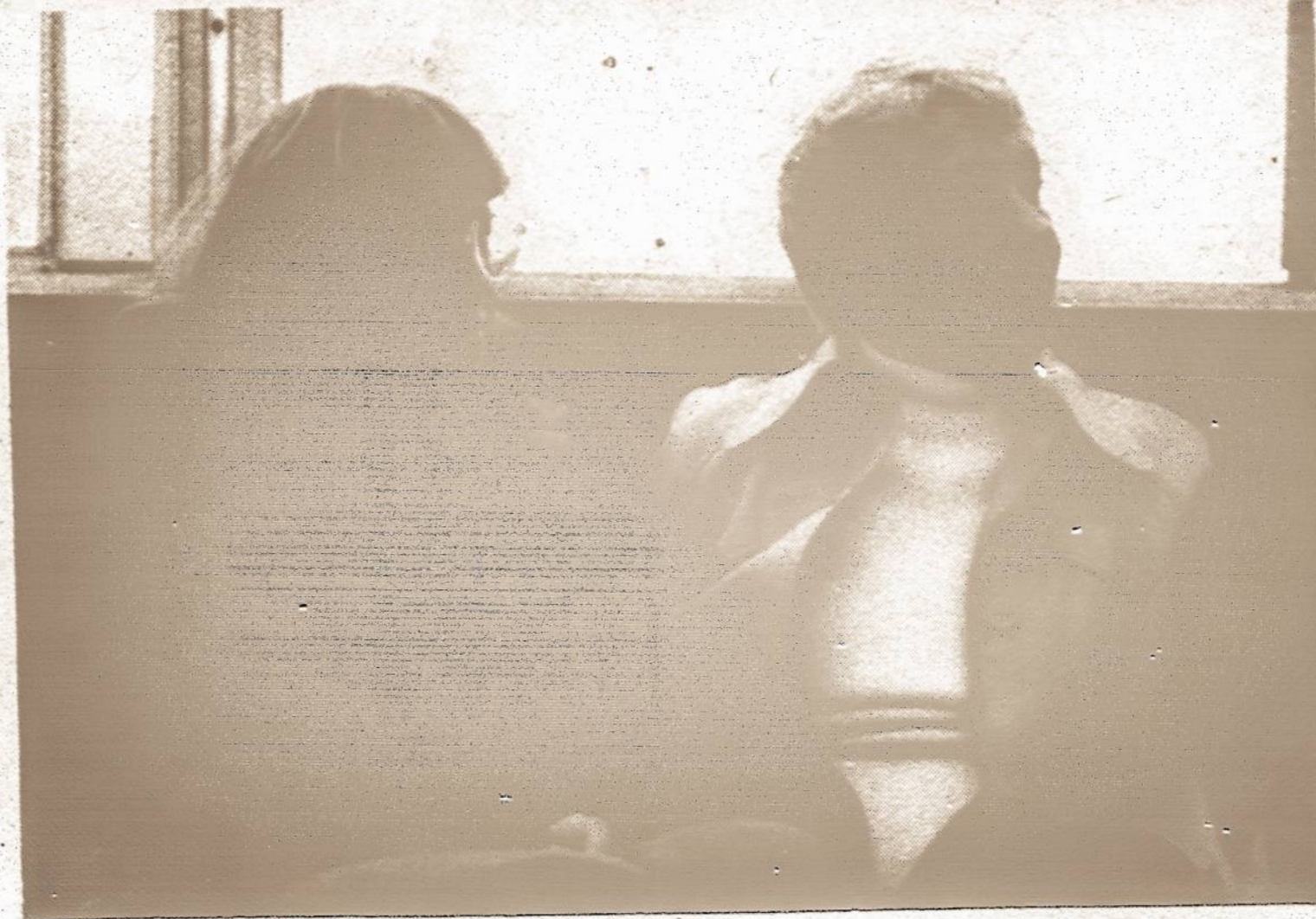
Lilacs and tulips were blooming in early July when we arrived. Miles of wildflowers stretched before us to horizons of snowy mountains, glaciers and blue icebergs. The fresh cool air was intoxicating. Alaska our last frontier which, at one point, is only 60 miles away from Siberia.

This is a land of physical upheavals. Within recent years earthquakes, tidal waves and glaciers have been changing the terrain. Day by day, one can see the earth in the very process of creation. The mountains look like insuperable giants, but glaciers gnaw away at them, cascading torrents cut through them, and even wildlife eats into them, persistently climbing upward. First come the lichens and mosses; when these have broken down the rock, alders, spruces and hemlocks follow.

Bald eagles, some with a wingspan of 8 feet, soar overhead. They breed in the oldest and tallest of trees, building enormous platforms for nests. Sometimes the sky darkens with ravens; or it flashes with orange-beaked puffins. Salmon leap from the waters; whales glisten. Seals with beady eyes loll on ice-cakes. White goats on cliffs look like little glaciers out for a stroll.

Awed in the primeval forest in Glacier Bay, we pointed to the green moss so thick no earth was visible and we asked, "But what is that mass of black stuff?" "That's bear stuff," said our companion. "You have bears in these woods?" "We see an average of 3 or 4 a week, parading right past our lodge."

In Alaska, daylight itself boggles the senses. The first evening of our arrival, we went to a dance. When we emerged from the hotel past midnight, we were stunned to walk straight into daylight, the streets full of youngsters.



Demie Jonaitis with daughter Aldona.

*Editor's note: Aldona Jonaitis, who teaches Art History at Stony Brook University, recently received a travel grant from Columbia University to do research on Tlingit Indians in Alaska. Ms. Demie Jonaitis, writer, poetess, journalist, English teacher and a Contributing Editor of Vienybė, accompanied her daughter on this interesting trip. En route, they visited museums in Portland, Oregon, Seattle, Washington and Victoria, B. C. Ms. Jonaitis and her daughter Aldona spent three weeks in the Northern part of Alaska. This is the first installment of her impressions. Photos were taken by Aldona Jonaitis.*

All this is the homeland of the oil pipeline and the natives: Eskimos, Aleuts and Indians.

The pipeline, to be completed by 1977, will provide us with 2 million barrels of oil per day. This will satisfy 1/8 of the daily energy requirement of the United States.

Provisions have been made to safeguard the Alaskan environment. For example, in consideration of the migrating habits of the caribou, the pipeline will be either elevated or run underground to give them free passage. Should an earthquake occur, the control center will ensure that the system is shut down and oilspills are prevented.

Thirty camps house the 10,000 workers, whose number will soon exceed 20,000. Men and women are on the job 12 hours a day, seven days a week; every nine weeks they get one week off. They earn as much as 25% more than they would get at similar jobs in other states.

Natives, however, find it almost

impossible to get jobs on the pipeline. In an Indian publication, Voice of the Brotherhood, a columnist who calls himself Raven writes: "Raven has been trying mightily to go to the North Slope. The road is beset with obstacles beyond belief. . . The family man who most needs the work is pretty well out of the picture".

Union and redtape procedures are formidable; perhaps even more serious is the inadequacy of Indian education. Raven points out that the government has not planned realistically enough to help "native youngsters relate their newly acquired cultural background to other cultures". He says, "No major Indian Studies program is now headed by an Indian in Southeast Alaska. Nor does it seem that Indian students are being groomed for the job".

Living in Alaska, which the United States bought from Russia in 1867 at two cents an acre, is expensive. In Juneau, a glass of

orange juice cost us \$1.00. In a plush Glacier Bay hotel, we had to buy milk to whiten our breakfast coffee; it cost us 60 cents. Salmon and halibut are abundant; but green vegetables and fruits are not supplied by even the best hotels, despite the fact that central Alaska has produced prize-sized cabbages. For the Indian, eking out an existence is problematic.

There is no dearth of alcohol, however. An Indian newspaper talks of the need for more Crisis Centers and Crisis Teams; it asks: "How can you raise your children to have responsible drinking habits?"

Sitka, home of the Tlingit Indians, was known in the 1800's as "Russian America" and the Paris of the Pacific. Russia, interested in Alaskan furs and minerals, established a settlement with schools, churches, sawmills, tanneries and foundries. Today, Sitka has a mayor whose surname is Russian. A memorial stands for the Russians massacred by Indians. The Tourist Board greets visitors with a gift of buttons sporting a Russian dancer labeled with the Russian word for "friend". No buttons are distributed representing the Tlingit Indians - who still live there.

The Indians once enjoyed a vigorous, highly structured culture, identifying themselves with all living things. Today their carvings, weavings and totem poles are treasured in United States and Europe in museums. The Indians harbor a special hostility for archeologists.

Missionaries have also done their bit to demolish the Indian's way of life. Not long ago, a Christianized Indian Chief died. Indians used to cremate their dead and store the ashes of leaders high on totem poles next to their houses. The Indian Chief was buried in Christian ground. His people carved a symbolic white bear which they placed on his grave. The church protested: the bear was not Christian. Today, that bear stands abandoned but eloquent in front of a ramshackle house facing the mountains.

We talked with a bright young Tlingit Indian who works in a  
Cont'd on page 9



Our lodge, where bears walked freely past our windows.



A Tlingit Indian community with numerous totem poles.





Antanina Binkins showed photos of previous Captive Nations events, taken by her or her husband, Charles Binkins, to Alexandr Solzhenitsyn. He asked if he could have one. She gave it to him. He inscribed an appropriate message in Russian for Helen Kulber [left] on her Captive Nations Week program. For several years, she has represented the Knights of Lithuania on the Captive Nations Week Committee. Photo by Charles Binkins

## Lithuania's Song Festival

Every five years Lithuania's Song Festival is held in Vilnius.

Song festivals, embracing masses of people, is a unique phenomenon are to be seen only in the Baltic republics. They are quite different from other mass gatherings, for instance, folk art festivals held in England, Belgium and other countries. Lithuania's Song Festivals are not representation shows of individual companies, but a show of one immense joint company.

The Song Festival is a nationwide enterprise. Amateur art enthusiasts from every Lithuanian town and community is represented there. The age of the participants is also universal - starting with five-year-olds from kindergartens and ending with 80-year-old dancers from aged people's dancing companies. The program, repertoire and the picture and color pattern of the festival is elaborated by several hundred Lithuanian composers, choreographers, conductors, artists, stage managers and specialists in other fields. The repertoire includes the most popular folk songs and dances, as well as works by the classic and contemporary composers of Lithuania and other Soviet republics. Quite a number of songs and dances have been written especially for the occasion.

Folk dance performers wear national clothes of the four main ethnic groups of Lithuania, also specially tailored.

Lithuania has over 300 thousand art amateurs. Every tenth of them will take part in the republic's Song Festival. This is why there is serious competition at the selection.

Amateur artists from Latvia, Estonia, Russia, Moldavia and Byelorussia also take part at the festival. All performers join in the traditional Lithuanian folk dance "Suktinis".

Genovaitė Dovydaite

## Captive Nations Week

The week of July 13 thru 19, 1975 was designated by President Ford under Public Law 86-90 as Captive Nations Week - to keep alive the desire for liberty and independence by the many nations of people enslaved by Communism throughout the world. New York Governor Carey and New York City Mayor Beame made similar proclamations.

Congressman Mario Biaggi was the featured speaker at the Captive Nations Week opening ceremonies in Central Park July 13th.

In addition to Congressman Biaggi, the South Vietnam Ambassador to the U. S. addressed the assembly at the Central Park Mall.

The opening day program in Manhattan began at 9:30 a. m. on July 13th with a procession down Fifth Avenue from 59th Street to St. Patrick's Cathedral. A 10 a. m. High Holy Mass at the Cathedral was conducted with Rev. Mladen Cuvalo of Croatia as Celebrant and Msgr. John Balkunas representing the Lithuanians delivering the sermon.

Following mass, the American Legion and Catholic War Veterans led a massive procession up Fifth Avenue from the Cathedral to 72nd Street, then on to the Central Park Mall.

Dr. Ivan Docheff from Bulgaria, Executive Vice Chairman of the Captive Nations Week Committee opened the program in Central Park. Another speaker was Attorney George Woloshin, Ukrainian. Entertainment at the Mall included the Ukrainian Bandura Ensemble, a musical group; and the Croatian Cardinal Mendszenty Dance Group.

Mr. John Kosiak of Bulgaria introduced a resolution regarding future relations with the Communist Governments toward gaining liberation and freedom for the thir-

ty-three nations now held captive by the Communists.

The Captive Nations Week Committee of New York is chaired by Judge Matthew J. Troy. It includes member organizations from more than sixteen captive nations including Albania, Bulgaria, Byelorussia, China, Cossackia, Croatia, Cuba, East Germany, Estonia, Georgia, Hungary, Latvia, Lithuania, Romania, Slovakia and Ukraine. Other members include such American groups as the Catholic War Veterans, the American Legion and various political and civic groups.



Amidst magnificent Alaskan wild flowers. . .

## ALASKA TODAY

Cont'd from page 8

museum. He observed dryly, "They taught us how to plant people".

The flag of Alaska is significant - the Big Dipper on a blue background. It was designed by a 13-year-old orphan, Benny Benson, for a contest. He wrote: ". . . the Dipper is for the Great Bear, symbolizing strength".

Benny is part Tlingit Indian, part Russian.

Homeward bound, reluctant to leave the loveliness of Alaska, we longed to take back with us at least some of the magnificent wildflowers. We bought packages of wildflower seeds in the 5 and 10. The instructions read: "To help these seeds germinate, moisten them, freeze them, thaw them. Repeat this three times. Then plant".

We came home with the uneasy feeling that even wildflowers need their own country.

Vienybė, July 25, 1975



A traditional Sunday afternoon concert in ancient castle of Trakai, a resort near Vilnius. The quartet is performing on native folk instruments, the kanklės and a flute. Photo T. Žebrauskas





# SPORTAS

Edvardas Šulaitis

## LIETUVIŲ SPORTININKŲ PERGALĖS

### V. GERULAITIS LAIMEJO DVEJETA

Vytas Gerulaitis iš Howard Beach, N. Y. su savo partneriu Sandy Mayer iš Wayne, N. J. netikėtai laimėjo pirmąją vietą Wimbledon, Anglijoje vyrų dvejeteno teniso varžybose. Gerulaitis, kuris yra skaičiuojamas 17-ju žaidėju Amerikoje (Mayer laikomas 21-ju) sugebėjo sukulti visą eilę stiprių porų ir patekti į baigmę. Baigmėje Gerulaitis su savo partneriu kovojo prieš Allan Stone ir Colin Dowdswell iš Australijos. Čia jiems prireikė tik trijų metų pergalei pelnyti. Laimėjimas buvo pasiektas 7-5, 8-6, 6-4.

Kadangi Wimbledon varžybos yra laikomos neoficialiomis pasaulio pirmenybėmis tai Gerulaičio laimėjimas yra išskirtinai pažymėtinas. Apie tai plačiai rašė Amerikos spauda ir baigmines rungtynes rodė per NBC televiziją visoje Amerikoje.

Zinoma, daugiau susidomėjimo buvo skiriama vienetų žaidimams. Čia Gerulaičiui nepavyko ir jis vyrų vienetu nesėkmingai turėjo pasitraukti pralaimėjęs pirmąsias rungtynes. Vienete Gerulaitis buvo patekęs į išskirstytų ("seeded") žaidėjų tarpą (XIV-ju iš 16). Vienete pirmąją vietą netikėtai nusinešė Arthur Ashe, baigmėje įveikęs favoritą Jimmy Connors.

Trumpai prieš šias pirmenybes pasirodęs Amerikos teniso žurnalas — World Tennis viršelyje pasipuošė Vito Gerulaičio nuotrauka ir paskyrė 4 puslapius jo aprašymui. "All Right Amerika, Make Way For Broadway Vitas" — taip pavadintas Mike Lupica straipsnis tame žurnale. Čia iškeliami dideli Gerulaičio sugebėjimai tenise, pabrėžiama jo lietuviška kilmė, rašoma, kad jo tėvas Lietuvoje yra buvęs teniso meisteris ir kt.

### CHICAGOS LIETUVIAI LAIMĖJO AMERIKOS PIRMENYBES

Chicagos Neris sporto klubo jaunieji tinklininkai sugrįžo iš Rochester, Mich. su Amerikos AAU (Amateur Athletic Union) meisterio vardu. Šios varžybos įvyko birželio 25-28 dienomis ir buvo pavadintos "Junior Olympics". Buvo varžomasi tinklinyje ir krepšinyje dviejose amžiaus grupėse iki 14 metų ir 15-18 metų.

Tinklinyje iš viso rungtyniavo 49 komandos (berniukų ir mergaičių). Neris rungtyniavo grupėje iki 14 metų amžiaus, kur buvo 4 komandos, kai kurios atvykusios kaip savo apygardų nugalėtojai. Kadangi iš Chicagos ir srities buvo tik 2 komandos tai čia prieš tai jokių varžybų nereikėjo.

Prieš patenkant į baigmę, Neris įveikė Tennessee valstijos komandą, Kenneth Allen šešetuką iš Illi-

nois ir Texas vieneta (po 2:0). Baigmėje lietuviai sukūlė St. George komandą iš Texas 2:0 ir laimėjo pirmąją vietą. Šiuo laimėjimu lietuviai pelnė pirmąjį visos Amerikos čempionatą.

Lietuvių komandoje žaidė: D. Balzaras, V. Matusevičius, V. Martinkus, V. Liškūnas, R. Žiupsnys, L. Jonikas, K. Degutis, E. Saliklis. Penki pirmieji buvo išrinkti į Amerikos AAU berniukų tinklinio rinktinę. Turnyro geriausiuoju žaidėju nubalsuotas Ritas Žiupsnys, kurio tėvas Zigmas buvo komandos treneriu.

Pirmenybėse žaidė ir Cicero Vetros mergaičių dvi komandos. Tačiau jos čia turėjo pasitenkinti kuklesniais rezultatais.



Š. Amerikos liet. krepšinio pirmenybių vienas rengėjų — Zigmas Degutis rungtynių taškų žymėtojo pozicijoje. Jis per šias žaidynes teturėjo mažą laiko fotografuoti.

Ed. Šulaitis nuotr.

### KAUNO ŽALGIRIS IV VIETOJE

Kauno Žalgirio moterų rankinio komanda Tar. Sąjungos pirmenybėse turėjo galimybę iškovoti bronzos medalius, tačiau jie atiteko Kišeniovo sportininkams, kurios turėjo geresnę įvairių santykių už lietuvaites. Kaunietėms atiteko ketvirtoji vieta.

Vilniaus Kibirkšties moterų krepšinio rezervinė komanda Tar. Sąjungos tokių vienetų pirmenybėse iškovojo II vietą. Po jų liko Rygos TTT klubo krepšininės, kurių reprezentacinė komanda pirmųjų sudečių varžybose yra daugkartinės Tar. Sąjungos čempionas.

Vilniaus Statybos vyrų krepšinio penketukas ir sekantį sezoną žais Tar. Sąjungos A klasės pirmenybėse. Vilniečiams būtų reikėję žaisti pereinamąsias rungtynes norint pasilikti šioje grupėje (jie pirmenybėse buvo užėmę priešpaskutinę — IX vietą), tačiau nusprendus praplėsti šią grupę iki 12 komandų, tokios rungtynės atkrito. Į aukštąją lygą taip pat sugrįžta ir Rygos komanda, kitados buvusi Tar. Sąjungos čempionų eilėse, kuri žemesnėje grupėje užėmė II vietą.

## NERIES TINKLINIO KOMANDOS LAIMĖTOJAI



Neris tinklinio komanda laimėjusi Amerikos AAU pirmenybėse I vietą. Iš kairės: E. Saliklis, D. Balzaras, L. Jonikas, R. Žiupsnys, V. Liškūnas, K. Degutis, V. Matusevičius, V. Martinkus. Z. Degučio nuotr.

## SILVER BELL BAKING CO.



A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

## HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudus ir visais reikalais kreipkitės į

## John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE



PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800





42 asmenų grupė lietuvių išvyko į Dainų ir Šokių šventę Swiss Air per Zuerichą ir Varšuvą į Lietuvą. Grupėje matome dr. Jokubą Stuką, Vitalį Žukauską, Loretą Stukienę ir kitus. Jono Valaičio nuotr.

## Dariaus-Girėno minėjimas Brooklyne

Liepos 19 d. 3 val. p. p. Lituanica aikštėje, prie Dariaus-Girėno paminklo Stagg St. ir Union Ave., Brooklyne, kaip ir kasmet, įvyko Dariaus-Girėno skridimo iš New Yorko į Kauną 42 m. sukaktuvinis paminėjimas.

Susirinko gražus būrys tautiečių, nors šeštadienio popietis vilioje viliojo į pajūrį ar miškelį atsigaivinti.

Dariaus-Girėno Komiteto pirmininkė, Komiteto vardu, Bronė Spūdienė pirmiausiai susirinkusiems padėkojo už dalyvavimą, pasakė susirinkimo tikslą. Programai vadovauti pakvietė Vienybės redaktorių Joną Valaitį.

Sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai. Invokaciją atliko kun. Pikturna. Pagrindinei kalbai pakvietė teisininką Antaną Diržį, SLA 5 Apskr. pirmininką. (Kalba telpa atskirai). Po kelis žodžius tarė: Eleonora Jocyte-Juočepienė, Sibiro

kankinė, įvairių organizacijų atstovai: Leonas Virbickas, adv. Antanas Šavelskis, adv. Steponas Briedis, o nuo Moterų Vienybės - Ona Petrash.

Paminklą dieną prieš gražiai apvalė: Bronė Spūdienė, Marija Vasilka, Emilija Dėdinienė, Ivana Daniilienė, o tą pačią dieną prieš pradedant programą dar kartą vietą papuošė Viktoras Zabita.

Paminklui papuošti gėles dovanojo Alice Zubko gėlių parduotuvė.

Rochester, N. Y. lietuvių choras, vadovaujamas muz. Jono Adomaičio, birželio 15 d. koncertu ir banketu minėjo 25 m. veiklos sukaktį. Chorui užuomazgą davė muz. Zenonas Nomeika, pradžioje įsteigęs okteta. Chorui vadovavo muzikai: Petras Armonas, Juozas Strolia ir Stasys Norkus. Buvo suruoštų apie šimtas koncertų.

## Trumpai iš visur

### GEOFIZIKAI PAGERBĖ DR. V. M. VASYLIŪNĄ

Dr. Vytenis M. Vasyliūnas, plačiai žinomas, kaip pianistas, taip pat yra ir žymus mokslininkas - fizikas, vertinamas mokslininkų tarpe ne tik JAV, bet ir kituose kraštuose. Jis rašo mokslo žurnaluose ir skaito paskaitas įvairiuose kitų kraštų mokslininkų suvažiavimuose.

Amerikos Geofizigų Sąjunga savo suvažiavime Washingtone nūtarė už įnašą į geofizikos mokslą prof. dr. V. M. Vasyliūną apdovanoti "The Macelwane Award of the American Geophysical Union".

Dr. V. M. Vasyliūnas yra gimęs 1939 m., studijavęs MIT ir Harvardo universitete. MIT išigijo daktaro laipsn. ir dabar ten pat profesoriauja.

### SEN. MUSKIE PAS LIETUVIUS

Lietuvių pranciškonų Lietuvių dienoje Kennebunkport, Maine, liepos 6 d. dalyvavo Maine senatorius Edward Muskis. Vėliau jis lankėsi Lietuvių Fronto bičiulių ten vykstančių studijų dieną kavuteje ir valandą kalbėjosi aktualiais JAV ir Lietuvos klausimais. Senatoriui buvo įteiktas motyvuotas Europos saugumo konferencijos sienų nepripažinimo ir Pabaltijo okupacijos klausimais raštas, į kurį sen. E. Muskis pažadėjo atsakyti raštu. Pokalbį prie stalo su sen. Muskis vedė LFB tarybos pirm. dr. Kazys Ambrozaitis, A. Sabalis, A. Raulinaitis, dr. V. Majauskas ir kt. Su senatorium kartu lankėsi jo žmona ir duktė.

Šv. Alfonso bažnyčioj birželio 27 susituokė Albertas Juškus Lietuvių Radijo melodijos vedėjas Baltimorė, Md.; susituokė du Ange-

la Tarauskaite, Šv. Alfonso bažnyčioj birželio 27 d. Vaišės buvo Lietuvių Svetainės gražiame Klevo kambary.

— Muz. Liles Bekerienės vadovaujamas, Baltimorė, Md. lietuvių vyrų choras Daina, pavasarį tradiciniu koncertu atžymėjo 5 metų sukaktį.

### KAIP VILNIUS SUTIKO...

Atkelta iš 1 psl.

Nauja autobusų stotis, taksi parkas, "Turisto" viešbutis, Santuokų rūmai, daug naujų parduotuvių ir viešojo maitinimo įstaigų, mokyklų, administracinių ir kitų įvairios paskirties pastatų išaugo sostinėje devintojo penkmečio metais. Tiltas į Valakampius sutrumpino vilniečiams kelionę į šią poilsio zoną. Jau pradėtas statyti dar vienas tiltas prie Pedagoginio instituto.

Suprantama, visų poslinkių ir pasikeitimų neišvardinsi. Jų yra visose miesto ūkio ir kultūros srityse.

Lietuvos dainų šventė kiekvieną kartą tarytum apvainikuoja lietuvių kultūros kelią, atspindi liaudies kūrybinę galią. Ruošdami šių metų Dainų šventę, vilniečiai stengėsi padaryti viską, kad atvykusieji būtų svetingai sutikti, kad dienos, praleistos sostinėje, visiems paliktų malonius prisiminimus.

Daug rūpesčių turėjo miesto transporto, prekybos, ryšių darbuotojai, medikai. Juk į Vilnių suvažiuo daugiau kaip 20 tūkstančių suaugusiųjų ir daugiau kaip 40 tūkstančių vaikų. Atvyko svečių iš brolišių respublikų, užsienio. Buvo dedamos visos pastangos, kad jie būtų gerai aptarnaujami veltui negaištų laiko, kad visus lydėtų pakili šventinė nuotaika. A. V.

## WINTER GARDEN TAVERN, INC.



VYT. BELECKAS  
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.



1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

## LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

## ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.



# VIENYBĖ

*Pavergtų Tautų Savaitę baigiant*, liepos 20, New Yorke prie Laisvės statulos įvyko iškilmės, kurias surėngė pavergtų tautų draugai amerikiečiai. Programoj kalbos, rezoliucijos, atskirų tautybių pasirodymai su tautiniais šokiais ir chorais. Dalyvavo 35 pavergtų tautų atstovai, amerikiečių organizacijų ir patriotinių grupių atstovai, naujai iš Tarybų Sąjungos atvykę disidentai.

Vliko seimas įvyks lapkričio 29-30 New Yorke, Kultūros Židiny. Seimo proga lapkričio 29 numatoma surengti Tautos Fondo balių. Rugpjūčio pradžioj bus sušauktas New Yorke lietuvių organizacijų atstovų susirinkimas, kuriame bus sudarytas tarporganizacinis komitetas baliui rengti.

Antano ir Lilijos Šateikių sūnus Randolph Antanas Gediminas baigė gimnaziją, gavo stipendiją ir studijuos inžineriją - "computer science" Columbia universitete ir sieks "Bachelor of Science" (B. S.) laipsnio. Jis nuo penkių metų amžiaus kasmet talkina margučių baliams pravesti.

Dr. Marytė ir Aleksandras Žemaičiai liepos 4 išvyko atostogų į Europą. Aplankys keletą Europos valstybių. Į Ameriką grįžta rugpjūčio 10 d.

Dr. Giedrė Kumpikaitė išvyko dviem mėnesiam atostogų į Europą. Lankysis Prancūzijoje, Šveicarijoje, Italijoje ir Graikijoje.

Metislovas Razgaitis, Regina Kolektyvo operos solistas, ruošia savo koncertą spalio 26, sekmadienį, 4 val. popiet, Apreiškimo parapijos salėj, Brooklyne. Akomponuos muz. Algirdas Kačanauskas.

• Aldona Mackevičienė, bibliotekininė, birželio 27 d. buvo nuskridusi į San Francisco ir dalyvavo JAV bibliotekininkų suvažiavime.

E. Kubaitis, Vienybės skaitytojas ir rėmėjas, gyvenąs Asbury Park, N. J., atnaujindamas prenumeratą trims metams, kartu atsiuntė \$20.00 auką. Reiškiam jam gilia padėką už paramą Vienybei.

Elena Vainiūnienė, buv. Philadelphia lietuvinių Liberty Federal banko viceprezidente, praėjusį rudeni su vyru Petru persikėlusį į Deltona, Florida, buvo atvykusi keliom savaitėm į Rytus. Aplankė broli A. Vaivada ir jo šeimą McLean, Va., sėseris New Yorke, draugus bei giminės Philadelphia, New Jersey ir Connecticut.

Ursulė Kraus, Vienybės skaitytoja ir rėmėja gyv. Woodhavene, atostogavo prie ežero Maine valstijoje. Rašo, kad ten šiuo metu labai gražu ir malonu.

Rašytojas Arėjas Vitkauskas ieško savo raštų, iškarpose ar leidiniuose, atspausdintų Amerikoje ar Lietuvoje nuo 1919 metų. Prašo jam perduoti ar paskolinti nukopijavimui. Rašyti adresu: Arėjas Vitkauskas 309 Varick Street, Jersey City, N. J. 07302.

Solistės Danos Stankaitytės, lietuviškų operų bei dainų rečitalis įvyks spalio 4 Kultūros Židinyje. Akomponuos Albinas Prižgintas. Koncertą rengia Lietuvių Moterų Klubų Federacija savo suvažiavimo proga New Yorke.

Korp. Neo-Lithuania naujai išrinktoji valdyba New Yorke: pirmininkas - Algis Matjoška, vicepirmininkas - Vytautas Jurgėla, arbiter elegantiarum - inž. Juozas Butkus, tėvūnas - Edmundas Vaičiulis, izdinkas - Vitas Bitėnas.

Inž. Juozas Butkus išvyko atostogų į Europą. Aplankyti Norvegiją, Švediją, Suomiją ir kitus kraštus.

Gediminas Rajeckas buvo smarkiai sužeistas užpuoliku.



Simas Kudirka J. Stuko radijo piknike pasakoja idomius pergyvenimus Vienybės redaktoriui Jonui Valaičiui. A. Kisieliaus nuotr.



SLA 5-oji Apskritis ir vasaros laiku darbuojasi. Posėdžio metu A. Sperausko nuotraukoje: Helen Kulber, Bronė Spūdienė, A. Jurgėla, pirm. A. Diržys, adv. S. Bredes, Jonas Valaitis, izd. M. Klėmas. Posėdžiautojai nutarė rudens metu suruošti pramogą ir padėti SLA 5-ajai apskričiai sudarantioms 36 Kuopoms plačiau išsijungti į SLA 90 metų sukaktuvinį vakarą.

— Pianistas Andrius Kuprevičius, Cleveland, Ohio koncertuos Town Hall salėje New Yorke spalio 11 d. Kuprevičiaus rečitalis ruošiamas Los Angeles Whilshire Ebell teatre lapkričio 4 d.

A. Chaplikas, SLA viceprezidentas ir Edvardas Strazdas buvo išvykę į Boulder, Colorado. Lankėsi Colorado U-to Air Force Akademijoje, Colorado Springs ir kitose vietovėse. Parsivežė gražių įspūdžių.

Dr. J. Pajaujo dvejų metų mirties sukaktis suėjo birželio 10. Prieš keletą mėnesių ant jo kapo Šv. Karolio kapinėse buvo pastatytas stilizuotų motyvų lietuviškas paminklas pagal žento inž. V. Anonio projektą.

Knyga apie Lietuvos partizanus anglų kalba jau išėjo. Tai žymaus lietuvių partizano Juozo Daumanto veikalas "Fighters for Freedom". Iš lietuvių kalbos vertimą parūpino E. J. Harrison ir Manyland Books. Copyright Nijolės Bražėnaitės-Paronetto. Išleido Manyland Books, Inc. 254 puslapiai. Knyga su kietais viršeliais. Kaina 9.95 dol.

— Prof. Vytautas Vardys jubiliejinė ateitininkų stovykloj skaitys paskaitą "Komunistinių tautų politika Lietuvoj", o dr. Vytautas Vygantys - "Povaticaninės Bažnyčios pulsas pasauly ir mūsų buity".

Aldona Skripkutė, d-rų Julijos ir Stasio Skripkų duktė, jauna vaikų gydytoja, atidarė savo kabinetą 107 N. 4th Street, Harrison, N. J. Tel. 483-3666, 483-4543.

Dr. A. Skripkutė mokslus baigė Philadelphia Women's Medical kolegijoje, pirmą praktiką atliko Marylando universiteto ligoninėje, Baltimore, Md., specializavosi vaikų ligoninėje Washington, D. C. Prieš persikeldama į Harrison, ji dirbo Clifton, N. J.

Vienybė, 1975 m. liepos 25



Dr. Jokubo Stuko suruošto Priedaineje, New Jersey pikniko dalis dalyvių, buvusių arčiau scenos pasikalbėjime su E. Jočyte-Juocepiene [vidury su gėlių puokšte]. Dalyvių tarpe Stukai, Kudirkai, Lindas Stukas, Veblaičiai ir kiti. R. Kisielius nuotr.